Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 29 mars 2012*

”Direkt beskattning — Avgörande av pågående förfaranden inför högsta domstolsinstansen i skattemål — Rättsmissbruk — Artikel 4.3 FEU — Friheter som garanteras i fördraget — Icke-diskrimineringsprincipen — Statligt stöd — Skyldighet att säkerställa en effektiv tillämpning av unionsrätten”

I mål C-417/10,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Corte suprema di cassazione (Italien) genom beslut av den 27 maj 2010, som inkom till domstolen den 23 augusti 2010, i målet

Ministero dell’Economia e delle Finanze,

Agenzia delle Entrate

mot

3M Italia SpA,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna A. Prechal, L. Bay Larsen, C. Toader och E. Jarašiūnas (referent),

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: handläggaren A. Impellizzeri,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 22 september 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— 3M Italia SpA, genom G. Iannotta, avvocato,

— Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av P. Gentili, avvocato dello Stato,

— Irland, genom D. O’Hagan, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: italienska.

— Förenade kungarikets regering, genom H. Walker, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom E. Traversa och R. Lyal, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av unionsrätten på området direkt beskattning.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Ministero dell'Economia e delle Finanze (ekonomi- och finansministeriet) och Agenzia delle Entrate (skattemyndigheten) å ena sidan och 3M Italia SpA (nedan kallat 3M Italia) å andra sidan, angående skatt på utdelning från detta bolag för åren 1989–1991.

Tillämpliga nationella bestämmelser

3 Artikel 3.2 bis i lagdekret nr 40/2010 (GURI nr 71 av den 26 mars 2010), som i ändrad lydelse omvandlats till lag nr 73/2010 (GURI nr 120 av den 25 maj 2010) (nedan kallat lagdekret nr 40/2010), stadgar följande:

”För att begränsa handläggningstiden i skattemål, med hänsyn till principen att mål ska prövas inom skälig tid i den mening som avses i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, [som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen),] ratificerad genom lag nr 848 av den 4 augusti 1955, särskilt med tanke på den bristande efterlevnaden av kravet på prövning inom skälig tid i artikel 6.1 i konventionen, ska pågående skattemål i vilka talan i första instans väckts mer än tio år före ikraftträdandet av den lag som omvandlade föreliggande dekret till lag, när skattemyndigheten tappat målet i både första och andra instans, avgöras på följande sätt:

…

b) Skattemål som pågår vid Corte suprema di cassazione kan avgöras genom erläggande av ett belopp motsvarande 5 procent av tvistens värde … och samtidigt avstående från alla eventuella anspråk på skälig ersättning i den mening som avses i lag nr 89 av den 24 mars 2001. Den skattskyldige kan i detta syfte, inom 90 dagar från ikraftträdandet av den lag som omvandlar föreliggande dekret till lag, framställa en ansökan till det behöriga sekretariatet eller kansliet, med intyg om betalning. De mål som avses i denna punkt vilandeförklaras till dess att ovannämnda frist har löpt ut och avgörs genom föreläggande att betala samtliga rättegångskostnader. Någon återbetalning ska under inga förhållanden ske.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

4 Bolaget 3M Company, etablerat i Förenta staterna, har upplåtit rätten till avkastningen från bolagets aktier i 3M Italia, som det kontrollerar, till bolaget Shearson Lehman Hutton Special Financing, även det etablerat i Förenta staterna. Det sistnämnda bolaget har i sin tur upplåtit rätten till avkastningen till bolaget Olivetti & C., med säte i Italien. Ägaren, 3M Company, har dock behållit rösträtten.

5 Vid en kontroll fann den italienska skattemyndigheten att upplåtelsen av rätten till avkastning till Olivetti & C. var fiktiv och att utdelningen från 3M Italia till det förstnämnda bolaget i själva verket hade uppburits av Shearson Lehman Hutton Special Financing, ett bolag utan hemvist i Italien. Myndigheten beslutade därför att källskatt skulle tas ut med 32,4 procent på denna utdelning, enligt den italienska lagstiftningen om skatt på avkastning av egendom, i stället för den källskatt på 10 procent och motsvarande skattekredit som tillämpades för skattskyldiga med hemvist i Italien. Myndigheten fann vidare att den oriktiga tillämpningen av källskatten skulle läggas 3M Italia till last och begärde att det bolaget skulle betala 20 089 887 000 ITL för år 1989, 12 960 747 000 ITL för år 1990 och 9 806 820 000 ITL för år 1991, jämte straffavgifter och ränta.

6 3M Italia överklagade dessa taxeringsbeslut till Commissione tributaria provinciale di Caserta, som upphävde besluten. Det avgörandet fastställdes sedan genom dom av Commissione tributaria regionale Campania av den 14 juli 2000.

7 Ministero dell'Economia e delle Finanze och Agenzia delle Entrate överklagade till den hänskjutande domstolen och gjorde gällande att den aktuella transaktionen, det vill säga upplåtelse av rätten till avkastning, i själva verket bara var en skenmanöver för att undvika skatt. 3M Italia åberopade i detta skede av förfarandet artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 och begärde att förfarandet vid Corte suprema di cassazione skulle avgöras i enlighet med den bestämmelsen.

8 Corte suprema di cassazione har dock frågat sig huruvida denna bestämmelse är förenlig med unionsrätten.

9 Frågan är, enligt den hänskjutande domstolen, huruvida principen om förbud mot rättsmissbruk, som beträffande harmoniserade skatter slagits fast i dom av den 21 februari 2006 i mål C-255/02, Halifax m.fl. (REG 2006, s. I-1609), och av den 21 februari 2008 i mål C-425/06, Part Service (REG 2008, s. I-897), kan tillämpas på icke-harmoniserade skatter såsom direkta skatter. Den hänskjutande domstolen önskar bland annat få klarhet i ”om det inte finns ett gemenskapsintresse i sådana fall som det förevarande, som är av transnationell ekonomisk art och där nyttjandet av juridiska former som inte svarar mot verkliga ekonomiska transaktioner skulle kunna utgöra ett missbruk av de grundläggande friheter som garanteras i EG-fördraget, i synnerhet den fria rörligheten för kapital”.

10 Om så är fallet anser den hänskjutande domstolen att det ska prövas huruvida den aktuella nationella bestämmelsen, som ålägger den skattskyldige en ”närmast symbolisk” förpliktelse, strider mot skyldigheten att bekämpa missbruk och mot artikel 4.3 FEU, enligt vilken medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att de skyldigheter som följer av fördragen fullgörs och avstå från varje åtgärd som kan äventyra fullgörandet av unionens mål.

11 Den hänskjutande domstolen önskar också få klarhet i huruvida den aktuella bestämmelsen är förenlig med principerna för den inre marknaden, med tanke på att den innebär ett nästan fullständigt avstående från skattefordringar. Med hänvisning till ”de grundläggande friheter och principer som garanteras i fördraget” vill den i synnerhet få klarhet i huruvida en sådan bestämmelse kan betraktas som en ”berättigad form av skattekonkurrens”, trots att skatten i detta fall kunde undvikas genom ett tillvägagångssätt som utgör missbruk. Den hänskjutande domstolen har dessutom påpekat att avståendet från skatten innebär ”diskriminering till förmån för företag med säte i Italien”.

12 Vidare bör enligt den hänskjutande domstolen bestämmelserna om statligt stöd i EUF-fördraget också beaktas, med hänsyn till den fördel som den aktuella bestämmelsen ger den som omfattas av den och till dess selektiva karaktär. Den anser att en skatteamnesti i form av att staten helt enkelt avstår från skattefordran – även om det sker enbart inom ramen för ett domstolsförfarande – i utbyte mot betalning av ett mycket kraftigt nedsatt belopp, en struntsumma rentav, inte kan motiveras av det berörda skattesystemets art eller systematik och i princip ska kvalificeras som statligt stöd.

13 Slutligen önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida en sådan bestämmelse strider mot skyldigheten att säkerställa en effektiv tillämpning av unionsrätten, med tanke på att den hindrar den domstol som prövar målet i sista instans från att pröva rättsenligheten av lägre instansers avgöranden, inbegripet tolkningen och tillämpningen av unionsrätten, och att ställa en tolkningsfråga till EU-domstolen.

14 Mot denna bakgrund beslutade Corte suprema di cassazione att vilandeförklara målet och att ställa följande frågor till domstolen:

”1) Utgör principen om bekämpning av rättsmissbruk på skatteområdet, såsom den formulerats i domarna i [de ovannämnda] målen … Halifax m.fl. och … Part Service, en grundläggande gemenskapsrättslig princip endast i fråga om skatter som har harmoniserats och på de områden som regleras av bestämmelser i gemenskapens sekundärrätt, eller utsträcks den till att i fall av missbruk av grundläggande friheter även omfatta områdena för skatter som inte har harmoniserats, såsom de direkta skatterna, när beskattningen avser gränsöverskridande ekonomiska transaktioner såsom till exempel att ett bolag förvärvar en nyttjanderätt till aktierna i ett annat bolag som har sitt säte i en annan medlemsstat eller i ett tredjeland?

2) Finns det, oberoende av svaret på den föregående frågan, ett gemenskapsintresse av att medlemsstaterna föreskriver lämpliga åtgärder för att bekämpa skatteflykt i fråga om skatter som inte har harmoniserats? Utgör detta intresse hinder för att den princip om förbud mot rättsmissbruk som även erkänns som en regel i den nationella rätten – inom ramen för en skatteamnesti – inte tillämpas? Föreligger det i ett sådant fall ett åsidosättande av de principer som framgår av artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen?

3) Innebär de principer som styr den inre marknaden ett förbud mot att, förutom särskilda bestämmelser om att helt avstå från skattefordran, föreskriva en särskild bestämmelse om avgörande av skattemål vars tillämpning är begränsad i tiden och görs beroende av att endast en mycket begränsad andel av skatteskulden faktiskt behöver betalas?

4) Utgör icke-diskrimineringsprincipen och bestämmelserna om statligt stöd hinder för det system för avgörande av skattemål som är aktuellt i förevarande mål?

5) Utgör principen om en effektiv tillämpning av gemenskapsrätten hinder för en särskild och i tiden begränsad processuell bestämmelse, enligt vilken den högsta domstolsinstansen, som är skyldig att hänskjuta frågor om giltigheten och tolkningen av gemenskapsrätten till Europeiska unionens domstol, inte har möjlighet att pröva lagenligheten av lägre instansers avgöranden (särskilt huruvida gemenskapsrätten tolkats och tillämpats korrekt)?”

Prövning av tolkningsfrågorna

15 Den hänskjutande domstolen har ställt sina tolkningsfrågor för att få klarhet i huruvida unionsrätten – särskilt principen om förbud mot rättsmissbruk, artikel 4.3 FEU, de friheter som garanteras i EUF-fördraget, icke-diskrimineringsprincipen, bestämmelserna om statligt stöd och skyldigheten att säkerställa en effektiv tillämpning av unionsrätten – ska tolkas så, att den hindrar tillämpning i ett sådant mål om direkt beskattning som det nationella målet av en nationell bestämmelse enligt vilken pågående förfaranden inför den högsta domstolsinstansen i skattemål kan avgöras genom erläggande av 5 procent av tvistens värde, när talan i första instans väckts mer än tio år innan denna bestämmelse trädde i kraft och skattemyndigheten tappat målet i både första och andra instans.

Upptagande till sakprövning

16 3M Italia och den italienska regeringen anser att begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till sakprövning.

17 Eftersom det i det nationella målet inte definitivt konstaterats föreligga uppsåt eller oaktsamhet, unionsrätten inte är tillämplig på det nationella målet och det i italiensk rätt finns en konstitutionell princip om förbud mot rättsmissbruk, har de två första frågorna enligt 3M Italia inget samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i det nationella målet, utan rör endast hypotetiska problem.

18 Den italienska regeringen har för sin del gjort gällande att begäran om förhandsavgörande inte uppfyller skyldigheten att redogöra för alla faktiska och rättsliga omständigheter i det nationella målet som krävs för att domstolen ska kunna ge en tolkning som är användbar för utgången i det nationella målet. Begäran om förhandsavgörande innehåller inte någon analys av artikel 3.2 bis i lagdekret nr 40/2010 som gör det möjligt att förstå varför den bestämmelsen skulle innebära ett avstående från skatt. Det framgår inte heller i vilket avseende omständigheterna i målet är av transnationell art och ska kvalificeras som rättsmissbruk. De hänskjutna frågorna är med andra ord abstrakta och hypotetiska.

19 Domstolen gör följande bedömning. Det ska i detta hänseende erinras om att domstolen kan avvisa en begäran om förhandsavgörande från en nationell domstol bara då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten vid den nationella domstolen, då frågorna är hypotetiska eller domstolen inte förfogar över de uppgifter om de faktiska och rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna besvara frågorna på ett ändamålsenligt sätt (se, bland annat, dom av den 15 december 1995 i mål C-415/93, Bosman, REG 1995, s. I-4921, punkt 61, och av den 31 mars 2011 i mål C-450/09, Schröder, REU 2011, s. I-2497, punkt 17).

20 Vad närmare gäller de uppgifter som ska lämnas till domstolen i en begäran om förhandsavgörande, har dessa inte bara till syfte att göra det möjligt för domstolen att lämna användbara svar till den nationella domstolen utan också att ge såväl medlemsstaternas regeringar som andra berörda parter möjlighet att avge yttranden i enlighet med artikel 23 i domstolens stadga. För detta krävs enligt fast rättspraxis att den nationella domstolen dels klargör den faktiska och rättsliga bakgrunden till de frågor som ställs, eller att den åtminstone förklarar de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa frågor, dels anger de närmare skälen till att den anser det vara oklart hur unionsrätten ska tolkas och till att den anser det nödvändigt att ställa tolkningsfrågor till domstolen (dom av den 8 september 2009 i mål C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional och Bwin International, REG 2009, s. I-7633, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

21 Förevarande begäran om förhandsavgörande innehåller en redogörelse för bakgrunden till tvisten i det nationella målet och för relevant nationell rätt, det vill säga artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010. Den nationella domstolen har även angett varför den önskar få klarlagt huruvida denna bestämmelse är förenlig med unionsrätten och varför den funnit det nödvändigt att begära ett förhandsavgörande från domstolen.

22 Det är visserligen riktigt att den nationella domstolen i sin tredje fråga, som allmänt gäller tolkningen av ”de principer som styr den inre marknaden”, inte preciserar vilka principer som avses. Redogörelsen i begäran om förhandsavgörande för de faktiska och rättsliga omständigheterna och för tvivlen beträffande förenligheten av artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 med unionsrätten är emellertid i sin helhet tillräcklig för att medlemsstaterna och övriga berörda parter ska kunna yttra sig och på ett effektivt sätt delta i förfarandet (vilket också de skriftliga och muntliga yttrandena från parterna visar) och för att domstolen ska kunna ge ett användbart svar till den nationella domstolen.

23 Frågan huruvida unionsrätten är tillämplig på tvisten i det nationella målet ingår i sakprövningen av de hänskjutna frågorna såsom dessa omformulerats i punkt 15 ovan. De frågorna framstår som avgörande för utgången i tvisten, eftersom denna rör huruvida det nationella målet ska avgöras genom ett beslut från den nationella domstolen med stöd av den aktuella nationella bestämmelsen. De hänskjutna frågorna har således uppenbarligen ett samband med de verkliga omständigheterna i det nationella målet och är varken av abstrakt eller av hypotetisk art.

24 Begäran om förhandsavgörande kan följaktligen prövas i sak.

Prövning i sak

25 Även om frågor om direkta skatter förvisso omfattas av medlemsstaternas befogenhet, ska dessa enligt fast rättspraxis inte desto mindre iaktta unionsrätten när de utövar denna befogenhet (se, bland annat, dom av den 17 september 2009 i mål C-182/08, Glaxo Wellcome, REG 2009, s. I-8591, punkt 34 och där angiven rättspraxis).

26 I detta fall stadgar artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 att pågående skattemål vid Corte suprema di cassazione som varat i mer än tio år sedan talan väcktes i första instans och där skattemyndigheten tappat målet i både första och andra instans får avgöras genom erläggande av ett belopp motsvarande 5 procent av tvistens värde och avstående från anspråk på ersättning för bristande efterlevnad av kravet på prövning inom skälig tid, ”[f]ör att begränsa handläggningstiden i skattemål, med hänsyn till principen att mål ska prövas inom skälig tid i den mening som avses i [Europakonventionen], särskilt med tanke på den bristande efterlevnaden av kravet på prövning inom skälig tid i artikel 6.1 i konventionen”.

27 Det ska vidare understrykas att artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010, som den hänskjutande domstolen tolkar som ett avstående från skattefordringar, enligt bestämmelsens egen ordalydelse syftar till att minska handläggningstiden i skattemål för att uppfylla Europakonventionens krav på prövning inom skälig tid och förhindra fortsatta överträdelser av denna princip.

28 Det framgår av handlingarna i målet att de faktiska omständigheterna går mer än 20 år tillbaka i tiden.

29 Det är mot denna bakgrund som domstolen ska pröva huruvida de unionsrättsliga bestämmelser och principer som angetts i begäran om förhandsavgörande hindrar att en nationell bestämmelse såsom artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 tillämpas i ett mål som det aktuella nationella målet.

30 Vad för det första gäller principen om förbud mot rättsmissbruk och artikel 4.3 FEU handlar det nationella målet inte om en tvist där skattskyldiga utnyttjar eller kan utnyttja en unionsrättslig norm på ett sätt som är bedrägligt eller utgör missbruk. Domarna i de ovannämnda målen Halifax m.fl. och Part Service – som avsåg mervärdesskatt och som den hänskjutande domstolen hänvisat till när den frågat huruvida den princip om förbud mot rättsmissbruk som slagits fast i dessa domar även gäller icke-harmoniserade skatter – är således inte relevanta i detta fall.

31 Det framgår inte heller av handlingarna i målet att det i det nationella målet har diskuterats om en nationell bestämmelse ska tillämpas som innebär en restriktion av en av de friheter som garanteras i EUF-fördraget eller om en sådan restriktion kan rättfärdigas av behovet att förhindra missbruk. Domstolens praxis angående rättsmissbruk på området direkt beskattning, enligt bland annat dom av den 12 september 2006 i mål C-196/04, Cadbury Schweppes och Cadbury Schweppes Overseas (REG 2006, s. I-7995), av den 13 mars 2007 i mål C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation (REG 2007, s. I-2107), och av den 4 december 2008 i mål C-330/07, Jobra (REG 2008, s. I-9099), samt i domen i det ovannämnda målet Glaxo Wellcome, är således inte heller relevant.

32 Slutligen ska det i alla händelser konstateras att det inte finns någon allmän unionsrättslig princip som innebär att medlemsstaterna är skyldiga att bekämpa missbruk på området direkt beskattning och som hindrar att en sådan bestämmelse som den i det nationella målet tillämpas när den skattepliktiga transaktionen är följden av missbruk och unionsrätten inte hotas.

33 Av detta följer att principen om förbud mot rättsmissbruk samt artikel 4.3 FEU – enligt vilken medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av unionsrätten och avstå från varje åtgärd som kan äventyra fullgörandet av unionens mål – i princip inte kan hindra att en nationell bestämmelse såsom den i artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 tillämpas i ett sådant mål som det nationella målet i fråga.

34 Vad för det andra gäller de friheter som garanteras i EUF-fördraget samt icke-diskrimineringsprincipen, är det enbart den fria rörligheten för kapital som berörs av den aktuella transaktionen, med tanke på att den innebar att ett bolag från ett tredjeland upplät rätten till avkastning från aktier i ett italienskt bolag till förmån för ett annat italienskt bolag. Det räcker därvid att konstatera att det inte framgår av handlingarna i målet att en bestämmelse såsom artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 i ett mål såsom det nationella målet påverkar den fria rörligheten för kapital eller allmänt sett utövandet av någon av de friheter som garanteras i EUF-fördraget.

35 Eftersom dessa friheter utgör det specifika uttrycket inom sina respektive områden för den allmänna principen om förbud mot all diskriminering på grund av nationalitet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 mars 2010 i mål C-384/08, Attanasio Group, REU 2010, s. I-2055, punkt 31), hindrar denna princip inte heller att en nationell bestämmelse såsom artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 tillämpas i ett mål om direkt beskattning.

36 Vad för det tredje gäller bestämmelserna om statligt stöd, har domstolen upprepade gånger slagit fast att syftet med statliga åtgärder inte kan medföra att de inte anses utgöra ”stöd” i den mening som avses i artikel 107 FEUF. I den bestämmelsen tas inte någon hänsyn till de statliga åtgärdernas orsaker eller syften, utan åtgärderna definieras där med utgångspunkt i vilka verkningar de har (se dom av den 22 december 2008 i mål C-487/06 P, British Aggregates mot kommissionen, REG 2008, s. I-10515, punkterna 84 och 85 och där angiven rättspraxis).

37 Enligt fast rättspraxis måste samtliga följande villkor vara uppfyllda för att en åtgärd ska anses utgöra statligt stöd. För det första måste det röra sig om en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel. För det andra måste denna åtgärd kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna. För det tredje ska mottagaren av stödet gynnas av åtgärden. För det fjärde ska åtgärden snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen (dom av den 10 juni 2010 i mål C-140/09, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, REU 2010, s. I-5243, punkt 31 och där angiven rättspraxis).

38 När det gäller det tredje villkoret erinrar domstolen om följande. En åtgärd genom vilken myndigheterna medger vissa företag en skatteförmån och som, trots att den inte innebär en överföring av statliga medel, försätter stödmottagarna i en finansiell situation som är mer fördelaktig än den situation som övriga skattskyldiga befinner sig i, utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF (se dom av den 15 december 2005 i mål C-66/02, Italien mot kommissionen, REG 2005, s. I-10901, punkt 78).

39 Fördelar som följer av en allmän åtgärd som är tillämplig på samtliga ekonomiska aktörer utan åtskillnad utgör däremot inte statligt stöd i den mening som avses i nämnda bestämmelse (se domen i det ovannämnda målet Italien mot kommissionen, punkt 99).

40 För att bedöma huruvida en åtgärd är selektiv ska det undersökas om den, inom ramen för en viss rättslig reglering, utgör en fördel för vissa företag i jämförelse med andra företag som i faktiskt och rättsligt hänseende befinner sig i en jämförbar situation. Begreppet statligt stöd avser dock inte sådana statliga åtgärder som innebär att företag behandlas olika, och som således i princip är selektiva, när

denna skillnad följer av arten av eller strukturen på det system som åtgärderna utgör en del av (domen i det ovannämnda målet British Aggregates mot kommissionen, punkterna 82 och 83 samt där angiven rättspraxis).

41 I detta fall ska det, beträffande åtgärdens selektiva karaktär, påpekas att även om tillämpningen av artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 i en given situation skulle kunna gynna den berörda personen, är denna bestämmelse allmänt tillämplig på alla skattskyldiga som är parter i pågående skattemål vid Corte suprema di cassazione, oavsett skattens art, när förfarandet inletts genom en talan som väckts i första instans mer än tio år innan nämnda bestämmelse trädde i kraft och skattemyndigheten tappat målet i både första och andra instans.

42 Att enbart skattskyldiga som uppfyller dessa villkor kan dra fördel av denna åtgärd betyder inte i sig att den är selektiv. De personer som inte omfattas befinner sig inte i faktiskt och rättsligt hänseende i en jämförbar situation som de förstnämnda sett till den nationella lagstiftarens syfte, nämligen att säkerställa att målen prövas inom skälig tid.

43 Den aktuella åtgärden har förvisso en begränsad tillämpning i tiden. De skattskyldiga måste för att omfattas av den inom 90 dagar från ikraftträdandet av lagen om omvandling av lagdekret nr 40/2010 framställa en ansökan till det behöriga sekretariatet eller kansliet. Den begränsningen är dock ett givet kännetecken för detta slags åtgärder, vilka bara kan vidtas som en punktinsats. Dessutom framstår den föreskrivna fristen som tillräcklig för att de skattskyldiga som omfattas av denna punktinsats med allmän räckvidd ska kunna ge in en ansökan därom.

44 Av detta följer att en åtgärd såsom den i artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 inte kan kvalificeras som statligt stöd. Det finns därmed inte anledning att pröva de övriga villkor som nämns i punkt 37 ovan.

45 Vad slutligen gäller skyldigheten att säkerställa en effektiv tillämpning av unionsrätten, följer det av vad som anförts att principen om förbud mot rättsmissbruk, artikel 4.3 FEU, de friheter som garanteras i EUF-fördraget, icke-diskrimineringsprincipen och bestämmelserna om statligt stöd inte hindrar tillämpning av en sådan nationell bestämmelse som artikel 3.2 bis b i lagdekret nr 40/2010 i ett mål om direkt beskattning.

46 Förutsatt att unionsrätten inte åsidosätts kan en sådan bestämmelse – som, i likhet med alla andra bestämmelser som föreskriver att ett förfarande ska avgöras före prövning i sak, förhindrar att den nationella högsta domstolsinstansen utövar sin lagenlighetskontroll i de berörda målen i enlighet med unionsrätten och efter att i förekommande fall ha hänskjutit frågor till domstolen med stöd av artikel 267 FEUF – inte anses strida mot skyldigheten för de nationella domstolarna i sista instans att inom ramen för sin behörighet säkerställa en effektiv tillämpning av unionsrätten.

47 Av vad som anförts följer att de hänskjutna frågorna ska besvaras på följande sätt. Unionsrätten – särskilt principen om förbud mot rättsmissbruk, artikel 4.3 FEU, de friheter som garanteras i EUF-fördraget, icke-diskrimineringsprincipen, bestämmelserna om statligt stöd och skyldigheten att säkerställa en effektiv tillämpning av unionsrätten – ska tolkas så, att den inte hindrar tillämpning i ett sådant mål om direkt beskattning som det nationella målet av en nationell bestämmelse enligt vilken pågående förfaranden inför den högsta domstolsinstansen i skattemål kan avgöras genom erläggande av 5 procent av tvistens värde, när talan i första instans väckts mer än tio år innan denna bestämmelse trädde i kraft och skattemyndigheten tappat målet i både första och andra instans.

Rättegångskostnader

48 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Unionsrätten – särskilt principen om förbud mot rättsmissbruk, artikel 4.3 FEU, de friheter som garanteras i EUF-fördraget, icke-diskrimineringsprincipen, bestämmelserna om statligt stöd och skyldigheten att säkerställa en effektiv tillämpning av unionsrätten – ska tolkas så, att den inte hindrar tillämpning i ett sådant mål om direkt beskattning som det nationella målet av en nationell bestämmelse enligt vilken pågående förfaranden inför den högsta domstolsinstansen i skattemål kan avgöras genom erläggande av 5 procent av tvistens värde, när talan i första instans väckts mer än tio år innan denna bestämmelse trädde i kraft och skattemyndigheten tappat målet i både första och andra instans.

Underskrifter